

ŽEROTÍN

51

září 2019
ročník XVII
čtvrtletní zpravodaj
Obecního
úřadu Žerotín

OBSAH:

Společenská kronika - Obec informuje - Zákaz - Reálie obce Žerotín - Hodové slavnosti sv. Marty - Žerotínské střechy - Posezení u táborového ohně - Staré žerotínské zvyky - Literárně hudební podvečer

Žňová kytice, nakreslil František Hejnar

Periodický tisk územního samosprávného celku • Vydává: Obec Žerotín • Žerotín 13, Litovel 784 01, IČO 00299758 • Registrováno u MK pod značkou: EČ MK ČR E 17321 • redaktor: Jiří Němec • Redakce mobil: 724 738 032 • email redakce: red.zpravodaj@seznam.cz • Názor autora článku nemusí být nutně názorem vydavatele, do textu autora nezasahujeme.

Uzávěrka příštího čísla: 29. listopadu 2019

Obec informuje

Upozornění pro chovatele:

Poslední novela veterinárního zákona schválená před třemi lety přinesla zásadní změny pro chovatele psů, a to povinnost čipování všech psů s odloženou účinností od 1. 1. 2020. Tato povinnost se netýká psů, kteří byli označeni tetováním před 3. červencem 2011. Štěňata musí být označena nejpozději v době prvního očkování proti vzteklině, tedy v půl roce věku.

Povinnost povinného čipování psů je provázána s platností vakcinace proti vzteklině. Pokud tedy pes nebude k 1. 1. 2020 načipován, je z pohledu zákona pokládán za nenavakcinovaného se všemi důsledky z toho plynoucími.

Apelujeme na chovatele, aby včas navštívili se svým psem ošetřujícího veterinárního lékaře a nechali psa očipovat!

Poděkování:

Děkuji občanům, za třídění odpadu v obci. Celkem bylo vytríděno za období duben – červen 2019:

Papír	0,735 t
Plast	1,843 t
Sklo	0,747 t
Kovy	0,090 t
Nápojový karton	0,058 t

Srdečně také děkuji TJ Sokolu Žerotín za pořádání akce „Posezení u táborového ohně“ na začátku a konci letních prázdnin.

Další poděkování patří oddílu místní kopané, kdy společně s obcí byl opraven plot na místním areálu víceúčelové vodní nádrže, který sousedí s břehem Tepličky. Dále potom za zorganizování hodů, které se uskutečnily 27. července 2019.

Od 1. září 2019 nám v obci Žerotín začíná platit nové nařízení č. 1/2019, které stanoví zákaz pochůzkového a podomního prodeje. Velice pěkný článek o tom, jak se v takovém případě chovat, napsala v tomto zpravodaji paní Lada Sejáková. Moc jí tímto děkuji.

Pozvánky na akce konané v následujícím období:

Podzimní výstava zahrádkářů, Jiří Wilson Němec – Literárně hudební večer 8. 11. 2019 v 17hod. KSZ, Mikulášská nadílka, Rozsvěcení vánočního stromu, Jar-mark ZŠ a MŠ.

Termíny jednotlivých akcí a místa budou včas upřesněny.

Dne 12. října 2019 proběhne v naší obci svoz nebezpečného a velkoobjemového odpadu. Místo a přesný čas svozu bude vyhlášen ráno v den svozu.

Robert Venský, starosta obce

Společenská kronika

Opustili nás:

Olga Nečesaná – 89 let

Marie Slezáková – 88 let

Vladimír Bajer – 82 let

Upřímnou soustrast pozůstalým

Zákaz

K zákazům a příkazům máme obvykle odpor, ale tenthle určitě vítáme všichni:

Od 1. 9. 2019 začne v obci Žerotín platit Nařízení obce č. 1/2019, a to „**Zákaz pochůzkového a podomního prodeje.**“ Jsme si jisti, že tento zákaz odradí část prodejců, kteří se mnohdy snažili podvodným způsobem uskutečnit pro vás občany nevýhodný obchod či nevýhodnou službu.

Postupem času však prodejci zvolili alternativu, že vám zákazníkům nejprve zavolají a telefonicky

vám oznámí schůzku u vás doma v místě bydliště. Poté při osobním jednání opětovně naléhají na podpisy nových smluv či sjednání jiných nevýhodných obchodů, a to mnohdy i pod nátlakem. V praxi se již stalo, že občan schůzku odmítl, ale prodejce se stejně dostavil, a dožadoval se osobního jednání.

Tímto bychom vás občany rádi informovali, že i když se takto stane, a prodejce zavolá a dožaduje se osobního setkání, nejste povinni se schůzkou souhlasit a s prodejcem jed-

nat. V telefonu schůzku odmítněte, a pokud se později prodejce dostaví, neotvírejte a nekomunikujte s ním. Při nejistotě, či jakékoliv pochybnosti volejte Obecní policii Štěpánov nebo PČR.

Poskytovatelé energií a služeb většinou se svými zákazníky komunikují písemnou formou či osobně na přepážce v budově své firmy.

**Obecní policie Štěpánov
Telefon: 606 823 509**

Reálie obce Žerotín

Reliéf, geologická stavba a vývoj

Geomorfologické členění a reliéf

Obec Žerotín patří do geomorfologického okrsku Žerotínská rovina, který je součástí Hornomoravského úvalu. Tento úval sousedí s geomorfologickými celky České vysočiny, která vznikla hercynským (někdy též označováno jako variské) vrásněním v období prvohor. Zároveň je tento úval součástí Západních Karpat, které vznikly alpským vrásněním na přelomu druhohor a třetihor. Do vyvrásnění Karpat byl v této oblasti mořský záliv.

Systém	Alpínsko-himalájský systém
Subsystém	Karpaty
Provincie	Západní Karpaty
Subprovincie (soustava)	Vněkarpatské sníženiny
Oblast (podsoustava)	Západní Vněkarpatské sníženiny
Celek	Hornomoravský úval
Podcelek	Uničovská plošina
Okrsek	Žerotínská rovina

Geomorfologické členění území obce Žerotín

Geomorfologický okrsek Žerotínská rovina je plochá rovina, která je tvořena naplaveninami vodních toků, které stékají z Jeseníků. Objevují se zde široké údolní nivy, které přecházejí do nízkých plošin tvořených spraší. Do katastru obce z jihozápadu zasahuje podcelek Středomoravská niva, což je říční rovina podél řeky Moravy. Území obce již patří mezi vysočiny, protože se celé území nachází v nadmořské výšce nad 200 m. n. m.

Nejvyšším bodem je kóta 236,2, která se nachází na severu obce na hranici s obcí Újezd. Naopak místem s nejnižší nadmořskou výškou je kóta 223,4, která se nachází východně od silnice vedoucí do Krnova. Z hlediska výškových rozdílů je reliéf katastrálního území Žerotín rovinou, protože výškové rozdíly mezi nejvyšším a nejnižším bodem jsou do 30 m.

Nadmořská výška se postupně snižuje směrem od severu k jihu, to znamená od Jeseníků směrem k Olomouci. Z toho logicky vyplývá, že všechny vodní toky, které se nachází na území obce, protékají směrem od severu na jih.

Geomorfologický vývoj

Geomorfologický vývoj území obce byl složitý. Záliv, který v této oblasti byl, se začal vytvářet před asi 11,6 miliony lety (v období spodního tortonu) v první fázi rozšíření moře (transgrese). V pliocénu (tj. asi před 5,3 až 2,6 miliony let) sem nejspíš zasahoval výběžek sladkovodního jezera, které bylo spojeno s Dolnomoravským úvalem. Sedimenty z této doby svědčí o snížení (denudaci) zemského povrchu okolních vrchovin, které mohlo být způsobeno zvětráváním, erozí a odnosem půdy. Kolísání klimatu během pleistocénu mělo vliv na vytváření říčních teras. Spráše, jež se ukládaly během dob ledových (glaciálů) v pleistocénu jako závěje a návěje, se většinou zachovaly jen z geologicky nedávné doby (z würmu). Z nynějších procesů eroze se nejvíce projevuje zrychlená (akcelerovaná) eroze, zejména větrná a lidská činnost.

Geologická stavba

Geologický podklad území je tvořen sedimenty z období neogénu (tj. z období před 23 až 2,6 milionů let), které jsou tvořeny směsí písků a jílu. Sedimenty většinou neobsahují fosilní pozůstatky rostlin či živočichů.

Sedimenty z období pleistocénu (tj. z období před 2,6 miliony až 12 tisíci lety) jsou říčního (fluviálního) typu z říčních náplav. Dále zde jsou sprašové sedimenty, které jsou eolického typu (tj. vlivem činnosti větru). Tyto sedimenty se nacházejí na severu katastrálního území.

Mezi sedimenty z období holocénu (tj. z období před 12 tisíci lety a mladší) patří sedimenty údolních niv a hlín, jež vznikly na pleistocenních sedimentech. Tyto sedimenty se nacházejí na jihu katastrálního území.

Z geologického hlediska pochází okolí obce z období čtvrtohor a řadíme ho tak mezi nejmladší útvary.

POKRAČOVÁNÍ PŘÍŠTĚ!

Tomáš Hrubý

Zdroje:

- DEMEK, Jaromír a kolektiv. Zeměpisný lexikon ČSR. Hory a nížiny. Brno: Academia, 1987.
- DUJKA, Vladimír. Územní plán sídelního útvaru Žerotín, 1996.
- TOUŠEK, Václav et al. Česká republika: portréty krajů. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2005.

Hodové slavnosti svaté Marty

Letošní červenec měl většinu svých dnů za sebou, psal se jeho 27. den, když u nás vypukly tradiční hody vždy spojené se svatou Martou. A stejně jako v jiné roky, i letos proběhly v poklidné atmosféře se standardně relativně malou návštěvou občanů.

Opět proběhlo klání čtyř mužstev ve fotbale, děti si mohly zařadit na poutových atrakcích, k poslechu i tanci hrála z improvizovaného pojízdného pódia kapela countryová kapela GOODWILL.

Po loňské bídne účasti v soutěži „O nejlepší hodové koláček“ se letos sešlo celkem deset vzorků. Všechny napečené dobroty byly výborné a rozhodování tím pádem nebylo snadné. Ovšem někdo zvítězit musí a tak porota nakonec vybrala a odměnila tři nejlepší.

Odměněny byly tyto skvělé kuchařky:

1. Iveta Kočišová

2. Jana Janíčková
3. Veronika Hublarová

Výhercům gratulujeme a věříme, že příští rok se na „ochutnávkovém“ stole sejde koláčků mnohem více a počínající tradice tak nabude na síle.

Mnohem delší tradici má hodový turnaj ve fotbale „O žerotínskou klobásu“. Letos se konal již 21. ročník.

Toho se zúčastnila družstva:

Žerotín
Staří páni Pňovice
Strukov
Lahvo team Pňovice

Výsledková tabulka:

Žerotín – Lahvo team	0:1
Staří páni – Strukov	2:0
Žerotín – Staří páni	1:2
Strukov – Lahvo team	1:1
Žerotín – Strukov	4:0
Staří páni – Lahvo team	0:0

Konečná tabulka:

Staří páni Pňovice	4:1	5b.
Lahvo team	2:1	4b.
Žerotín	5:3	2b.
Strukov	1:7	1b.

Nejlepší střelci turnaje: Oba po dvou gólech (F. Podhora ze Stařích pánů Pňovice a D. Fryblík ze Žerotína.)

Večer se pak nesl ve znamení diskotékového reje, tedy přesněji a podle pozvánky hodové zábavy. Počasí tentokrát přálo.

Tradiční nedělní mše u kaple svaté Marty 28. července potom udělala tečku za letošními hody.

Fotografie dokládající výše řečené pořídil starosta obce, pan Robert Venský.

Jiří Němec

Žerotínské střechy

Když mi syn ukázal tuhle fotografii, nevěděl jsem chvilu, o co se jedná, kde to je foceno, co vlastně vidím. Překvapilo mě, že vidím

střechy žerotínských domů. Většina domorodců nejspíš bez zaváhání určí, které části naší obce se fotka týká. Ti, kteří to nepoznali,

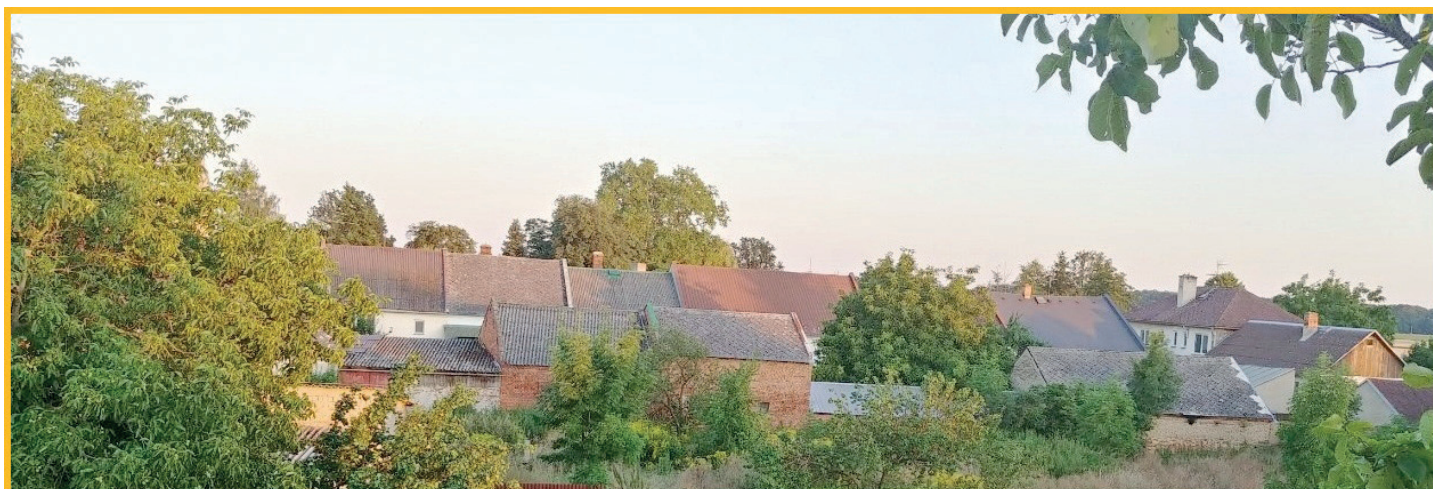
si budou muset počkat do příštího zpravodaje, ve kterém odhalím, odkud a co bylo vyfoceno. Nicméně ta má náplavová nejis-

tota mi zároveň vnukla myšlenku na další neobvyklé fotografie Žerotína. Dnes, kdy foťák má už téměř každý ve svém mobilu, by nemusel být takový problém vyfotografovat Žerotín, respektive jeho části, detaily, z nezvyklých

úhlů a pozic a takové fotografie bychom mohli, a třeba zrovna jako hádanky, v našem zpravodaji zveřejnit. Mám, bohužel, s podobnými žádostmi o příspěvky, vás, čtenářů, špatnou zkušenost. Doposud za uplynulých cca deset

let, jsem s žádnou akcí podloženou aktivním přístupem čtenářů nepochodil. Změní se to? Pošlete do redakce nějaké zajímavé fotky Žerotína? Tu dnešní pořídil Jiří Němec mladší.

Jiří Němec

Posezení u táborového ohně

I v letošním roce uspořádala Tělocvičná jednota Sokol Žerotín posezení u táborového ohně. Ve dnech 28. června a 30. srpna 2019 se v areálu místního rybníku sešlo velké množství dospělých i dětí, aby touto akcí společně zahájili a ukončili letní prázdniny. Účast na

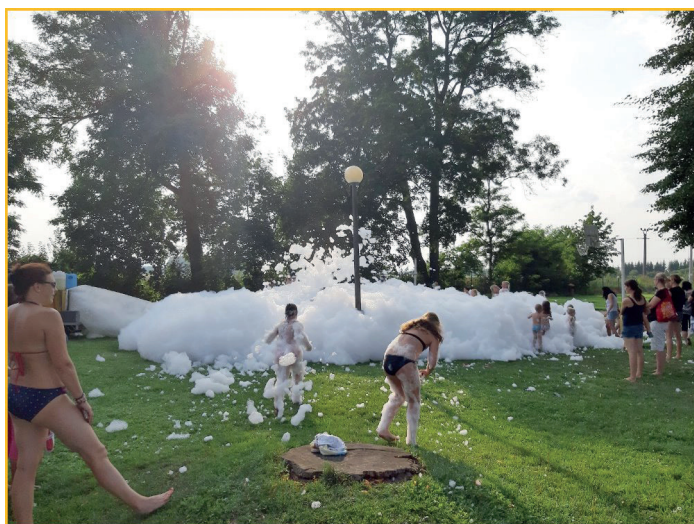
obou akcích byla vyšší než v loňském roce, což nás velice těší. Během srpnové akce se mohly děti vydovádět v hasičské pění.

Chtěli bychom touto cestou poděkovat všem, kteří se podíleli na organizaci této akce, a také obci Že-

rotín za poskytnutí hasičské pěny pro tuto akci.

Tomáš Hrubý

Fotografie z atraktivního dovádění v hasičské pění pořídil Robert Venský.

STARÉ ŽEROTÍNSKÉ ZVYKY A OBYČEJE II.

/zvyky a obyčeje při sklizni plodin/

Ing. František Hejnar

Olomouc 2010

Žňové průvody

Učinil jsem revizi, ve kterém čísle našeho zpravodaje Žerotín bylo naposledy uveřejněno pokračování Starých žerotínských zvyků a obyčejů. K mému překvapení už je to právě rok. Ano, bylo to v zářijovém čísle loňského roku. A tak tedy dnes zase kousek z úžasných spisů pana Františka Hejnara...

Žně bývaly vždy vyvrcholením kalendářního roku, obdobím pracovního vypětí, ale také dobou radosti a oslav. A lidé se na oslavy těšili. Vždyť si konečně mohli po těžké práci trochu vydechnout a odpočinout.

Známa podoba dožínek, spojená s ozdobenými žebříňáky a

průvodem ženců, získala dožatá patrně až po třicetileté válce, hlavně však v 18. století. Až do té doby se konec žní slavil méně okázale. Průvody na ukončení žní se postupně stávaly i součástí různých oficiálních oslav – např. při korunovacích, při konání národopisné výstavy v roce 1895 v Praze apod.

Malý žňový průvod na vesnici tvořil pouze koňmi tažený ozdobený žebříňák s několika snopy, na nichž seděla děvčata – obyčejně dívka nebo dívečka, držící poslední žňový snop – „žebračka“. Za žebříňákem chodíval průvod ženců a žneček s ozdobeným žňovým náradím. Kvítím a klásky byly vyparáděny všechny kosy,

srpy, hrábě, vidle, „vróble“ i koně a žebříňák. Zpívalo se, „vrískalo“ a rozpustile povolávalo. Obyčejně šlo za žebříňákem i několik muzikantů. Průvod směřoval z pole ke gruntu, kde byl předán hospodáři a hospodyně dožínekový věnec a přálo se jim i štěstí a zdraví.

„Panímámo zlatá, otvíráte vrata!
Vezem pěkné věnec, ze samyho
zlata!“ ...

Volávali ženci na hospodyně, a věděli proč. Ta žence obdarovávala penězi ...

„Hospodář sice béval hlavó gronto, krkem ale krótíla panímáma!“
Konec žňové dřiny býval radostný.

Dovoz poslední „furke“ obilí byl provázen veselými zvyky. Čeleď a nádeníci „škrtili hospodáře obřislem a vemáhale na něm sleb pohoštění – haldamáš“. I oběd býval v den dožaté svátečnější. Hospodáři si obyčejně posteskli, že chasa sjednává na žně velké platy a ještě chce bohaté dožínky. Na malé dožínkové slavnosti – obyčejně na dvoře gruntu nebo v sadě, se potom hodovalo a pilo. Obyčejně se při této příležitosti narážela bečka piva a hrálo několik muzikantů. A samozřejmě se i tancovávalo. Při starých dožatých se tancovávaly staré obřadní tance – „srpovy, cepovy nebo slámovy“. Celá slavnost pak obyčejně končila v šenku.

Slavná hnojická dožatá

Když se na Horní Hané začaly vynášet v gruntech na „vrchni komore“ hanácké kroje, vytrácely se i hanácké zvyky. A s nimi i zvyklosti při dožaté. Poslední okázalá slavnost dožaté s ukázkami starých hanáckých zvyků při dožínkách, byla předvedená republikánským dorostem v roce 1929. Tehdy se Hnojicemi – s muzikou a se zpěvem, ubíral průvod krojovaných Hanáků a Hanaček z Hnojic a Žerotína. „Hanačke se stekléma červenéma šátkama na hlavách, bléskavéma kordolkama, nakulmovanéma plačkama, šerokéma červenéma pantlama kolem pasu, baňatéma rokávama a s keticema klasu s kvítím, si meze sebo vedle boclató hanačko s velkým věncem“. Za nimi šli ženci v krojích s naparáděnými kosami, luňáky, vidlemi a hráběmi. A za nimi opět krojované žnečky se srpy, nazdobenými kvítím, s bečičkami vody a uzly jídla ... Vzadu za průvodem jede na vystrojeném žebříňáku taženém nastrojenými koňmi plno Hanáků a Hanaček. Na žebříňáku vezou

poslední svázanou pokládku do snopu – „žebráka“, napíchnutého na vidlích. Žebrák býval již od dob roboty až kdesi na spodku společenského žebříčku: Císař – král – šlechtic – měšťan – sedlák – žebrák. Za dob roboty se sedláci, kteří byli velkými robotními povinnostmi stále víc a více ožebračováni, se žebráky skutečně cítili a také to dávali všem na vědomí – i při dožaté. Za žebrákem táhly maškary. „Na tragačo vezó obřisla na vázání“. Divoký průvod míří k hnojickému hájku – k „pavilónu“, kde před „narařčenou hospodou“ sedí u stolu hospodáři s hospodyněmi v hanáckých krojích. Hanačka s věncem před jedním z nich „vinšuje“:

„Vážené hospodáro!
Vemte si tento věneček
od poctivých diveček.
Kolek klásečku,
toli mázečku,
kolek zrníček,
toli měřeček“ ...

po obřadném předání věnce a hospodářově proslovu se hájkem rozléhal zpěv hanáckých písniček. Pak spustila muzika a začalo se tancovat. I při tanci se rozléhal hájkem zpěv hanáckých písniček. A tancovalo se až do teplé letní noci ...

Poslední žeracká dožatá

Ve větším rozsahu byly staré obyčeje při dožaté v plné kráse předvedeny v roce 1947 ve Strukově, při oslavách historika Františka Hrubého – strukovského rodáka. Slavnost se konala na rozcestí u Kellarovy hospody s doškovou střechou /brzy nato vyhořela/. V blízkosti polního oltáře, kde se konala mše, stála maketa hanáckého žudra, u něhož se odehrávala dožínková scéna.

Početná skupina žerotínských krojovaných Hanáků /20 Hanáků a 20 Hanaček/ přijela ze Žerotína na ozdobeném žebříňáku, taženém okrášlenými hnědáky Jaroslava Maulera z č. 29. Na žebříňáku byl vezen i ozdobený snop – „žebrák“ s vlajícími fáborky, tehdy již neoblečený, a velký dožínkový věnec. Ten byl předáván hospodáři – Vladimíru Motáňovi z č. 9 a hospodyně – Zdeně Kordinové z č. 103. Ženci drželi v rukách ozdobené kosy, vidle, žnečky ozdobené srpy a na vidlích nabodnutého „žebráka“. Slavnost tehdy byla velkolepá a v takovém měřítku i poslední. Byla to poslední lidová slavnost vesnice, která byla za první republiky stmelována agrární stranou, podle agrární zásady: „Venkov jedna rodina“. Po roce 1948 se vesnice začala rozdělovat na družstevníky a soukromníky, na komunisty a nestraníky, na „kostelníky“ a nevěrce, na „kulaky“ a malozemědělce. Potom již bylo obtížné, v tak různorodém prostředí, vesnici stmelovat a konat větší oslavy.

Po založení družstva bylo snahou tyto pěkné žerotínské zvyky obnovit. Po násilné kolektivizaci však již nebyla do udržování pěkných zvyků ani chuť. Řada obyvatel se ze Žerotína odstěhovala ... Dožínkové scény se pak odehrávaly v zahradě za mlékárnou a věnec hospodárovi – předsedovi družstva, byl pak předáván na tanečním parketu. Přestaly se tančit Moravské besedy v hanáckých krojích ...

Když to vyjde, příště se podíváme na to, jak se u nás sklízela mák.

Jiří Němec

Literárně hudební podvečer

Povídky Jiřího Wilsona Němce

a

Kdy: pátek 8. listopadu v 17. 00

Kde: Kulturní dům Žerotín

Pořádá: Obec Žerotín